Ч. 73 | Середа 3 (15) цьвітня 1896. | Рік VI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і **Адміністрация**: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:

на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Наша праса.

(Гадки о гадках руского опозицийонїста).

I.

Котра тота „наша праса?“ — приходить ся запитати зараз на самім початку. Хиба який Нїмець або взагалї який чужинець, назвав би всї ті полїтичні ґазети, які видають ся славяньскими буквами в Галичинї і на Буковинї, одним спільним іменем — рускими. Але Русинови приходить ся то трудно сказати; він мусить добре розбирати, що має назвати словами „наша праса“. Се само єсть вже найлїпшим доказом, живим приміром того хаосу в понятях, того браку засад, які панують в нашій суспільности—і то вже не від нинї, не від „нової ери“, не від старої, але таки від найстаршої. Нинї часть народовців т. зв. реалїсти у нас відмавляють москвофільским орґанам всякого права признавати ся до рускости, а роблять то з засади, опираючись на фактах, доказуючих, кому і як служать ті ґазети. Народовцї опозицийонїсти знов поступають мало що не так само з орґанами реальної полїтики і признають їм хиба ще лиш якусь тїнь рускости задля того, що ті орґани все-таки пишуть ся рускою мовою і порушають рускі справи; впрочім ті орґани в понятю опозицийонїстів лиш „рептільники“ і для Русинів не істнують, хоч би руску справу не знати як добре і розумно заступали. За то опозицийонїсти признають право рускости москвофільским орґанам, хоч би лиш з тої конечности, що лучать ся з москвофільскою партиєю а тим самим і уважають єї за руску партию полїтичну. Москвофіли же відмавляють права рускости в їх понятю всїм т. зв. народним ґазетам, навіть і опозицийним, хоч ті помагають їм в їх роботї. Наконець радикали признають право рускости всїм ґазетам, що видають ся славяньскими буквами та здаєсь признали би то право навіть і ґазетам польским та всяким иншим, займаючим ся при нагодї рускими справами, як би ті самі тому не противили ся. В заміну за то загальне признане радикалів для всїх партий відплачують ся ті партиї загальним іґнорованєм орґанів радикальних. Говори-ж тут тепер серед такого хаосу о якійсь „нашій прасї“! А де-ж тота „наша праса“ і котра она іменно? Ми длятого, щоби вийти із сего трудного положеня, навяжемо наші гадки в дальшім ходї до гадок руского опозицийонїста, але поки що придивимось хоч коротенько початкови і дальшому розвоєви „нашої праси“; цїкава се річ і гідна того, щоби єї хтось розібрав колись обширно і всесторонно.

По правдї сказавши була у нас лиш одна полїтична часопись, котра закладала ся з досить ясною хоч би — не зовсїм докладно виповідженою словами цїлию народної роботи. Була то перша руска полїтична часопись „Зоря Галицка“. (Календар „Просьвіти“ чомусь до нинї в своїй „Лїтописи рускій“ називає „Слово“ першою рускою часописию полїтичною — здаєсь то все ще морока москвофільской роботи.) Пізнїйше „Слово“ закладає ся вже на москвофільскій крутанинї і переходить досить борзо на справдїшний орґан москвофільский. Опісля зачинає ся у нас розвивати, так сказати би, промисл ґазетярский, до котрого причинилась не мало „Наука“ Наумовича. Промисл сей розвивали давні сотрудники „Слова“ і взагалї москвофіли, а народовцї брали і собі з них примір та по борбах в шїсдесяти роках стали й собі поволи і дуже несьміливо виступати. Та й не дивниця; „Слово“ було вже досить запаморочило руску суспільність, отже й трудно було народовцям числити на успіх. В 1879 р. появляєсь людова часопись „Батьківщина“ заснована нинїшним пос. Романчуком. Ся часопись стає народною ось серед яких обставин: З одної сторони запаморочена москвофільством руска суспільність, з другої лїтературна і правописна борба в напрямі национальнім, з третої конечний огляд на сторону фінансову ґазети. До того ще й сам єї основатель — давний сотрудник „Слова“, відбувший свою полїтично-редакторску школу в москвофільскій кузни. Ґазетка — хоч би й людова — зачинає серед таких обставин ходити як той циган помежи дощ: треба оглядати ся і на сего і на того, поставити і Богови сьвічку і чортови. Ґазетка мала характер национальний, бо видавала ся в народній мові, але відскочила від тодїшної найбільшої в письмі характеристики народовців, бо держала ся все ще старої правописи, боялась ся робити перелому. Чи серед даних обставин могла в тій часописи бути якась висша, ясна национальна провідна гадка, трудно й погадати, коли ідея национальна ще й до нинї не скристалїзувала ся серед нашої суспільности, як належить.

Але вже в рік опісля приступають народовцї до видавництва більшої ґазети полїтичної, теперішного „Дїла“, а приступають в пору,

---

46)

БЕН ГУР.

ОПОВІДАНЄ З ЧАСІВ ХРИСТОВИХ.

ЛЮДВИКА ВОЛЛЄСА.

(Дальше.)

Ґезий замовк і виймив із запазухи своєї туніки три аж почорнїлі від старости і витерті від уживаня перґамінові листи. Вибрав один з них, розложив на столї перед трібуном і сказав: Отсе карта долїшного поверха!

Всї присутні глянули на карту:

Сїни				Сходи
V.	IV.	III.	II.	I.

— Оттак дістав я єї, трібуне, від Ґратуса. Дивись, ось тут тота келя число V. — поясняв Ґезий.

— Виджу! — відповів трібун. — Розказуй же дальше! Тота келя, сказав він тобі, заражена проказою.

— Я би одно хотїв спитати ся — відозвав ся Ґезий несьміливо, а трібун призволив на то.

— Чи не мусїв я серед таких обставин вірити, що та карта зовсїм вірна?

— Певно, що так!

— А она таки не вірна!

Трібун глянув здивований на него.

— Она фальшива! — сказав ключник. — Показує лиш пять кель, а їх там єсть шість.

— Шість, кажеш?

— Покажу тобі положенє кель в дїйсности — або радше так, як менї здає ся, що они там так розложені.

Ґезий нарисував на своїй табличцї до писаня слїдуючий плян і подав єго трібунови.

Сїни				Сходи
V.	IV.	III.	II.	I.
VI.				

— Добре — сказав трібун придивляючись рисункови, і гадав, що на тім розмова скінчить ся. — Кажу ту карту змінити, або радше постараю ся о то, щоби була нова зроблена. Завтра рано можеш собі єї відобрати. — Він встав.

— Послухай бо дальше, трібуне.

— Завтра, Ґезие, завтра!

— Коли бо то годї відкладати, що менї ще треба розповісти.

Трібун сїв знову.

— Буду старати ся коротко розповісти. Але мушу ще щось спитати. Хиба-ж то зле було, що я вірив то, що мені Ґратус розповів про вязнїв в кели число V?

— Розуміє ся, що нї! Твоїм обовязком було вірити, що в тій кели єсть трох вязнїв — що то вязнї державні — з вибраними очима і повідрізуваними язиками.

— І то не була правда! — сказав ключник.

— Дїйстно? — сказав на то трібун очевидно вже розцїкавлений.

— Послухай же і суди сам. Я оглянув келї, як то було моїм обовязком і через цїлих вісїм лїт держав ся строго заказу що до тої келї число V. Нїхто до неї не заходив. Поживу подавано тим тром вязням крізь отвір в мурі. Вчера пішов я до дверий з цїкавости побачити тих бідних, що проти всякого сподїваня жили так довго. Ключем годї було отворити замок. Ми потормосили трохи дверми, а они були спорохнавілї і відорвали ся від заржавілих завісів. Я зайшов до середини і застав там старенького чоловіка — слїпого і без язика. Волосє спадало єму колтунами на груди і плечі, а шкіра на нім була як онтой перґамін. Він витягнув до нас руки: нігтї були у него як кіґтї у хищної птиці. Я спитав єго про єго нещасливих товаришів. Він покивав головою, як би перечив. Ми перешукали цїлу келю, але не знайшли нїкого. Поміст і мури були сухі. Коли-б там двох людий померло, то мусїли-б знайтись бодай їх кости.

— Отже ти гадаєш —

— Я гадаю, трібуне, що там через всї роки був лиш один вязень.

— Трібун видивив ся остро на ключника і сказав:

— Уважай! Ти хочеш тим сказати, що прокуратор брехав.

Ґезий поклонив ся і відповів:

— Може Ґратусови неправду сказали.

— Нї, він казав правду — говорив трібун дальше. — Преці ти сам тепер казав, що через вісїм лїт подавав поживи і води на трох людий до тої келї.

коли як-раз москвофільство стануло на вершку своєї роботи серед нашої суспільности. Чи якраз в добру пору приступили они до сего видавництва, чи почислили добре свої сили — того не беремось рішати; але то кажемо сьміло, що й ся ґазета так само, як еї попередниця „Батьківщина“, серед таких же самих обставин як і ся не мала відваги ставити справу національну всесторонно і зовсїм ясно. Она появилась серед загального хаосу і оперлась на тім хаосї поставивши собі за задачу заводити поволи в нїм якийсь лад в дусї національнім. Зірвала по части з давними традициями народовців і навязала своє істнованє до того хаосу, якого наробили були у нас москвофіли; она в своїй тактицї станула на тій самій дорозї, що і „Батьківщина“. Вийшли з того вже зараз в самім початку заснованя тої ґазети двоякі наслїдки: конкуренция з „Батьківщиною“ і неясне становище супротив москвофільства. П. Романчук противив ся рішучо заснованю „Дїла“, бо видїв в нїм небезпечного конкурента для себе, — а він, може бути, мав надію зробити колись з „Батьківщини“ щоденну часопись. З навязаня тенденций „Дїла“ до істнуючого хаосу, а зірваня з давними традициями народовскими вийшло дальше то, що ґазета ся стала орґаном партийним, а не орґаном национальним в цїлім значїню того слова. Виходить в того всего, що „Дїло“ вже в своїм засновку оперлось на незгодї в народнїм таборі, на неясности ідеї национальної, стануло на становищи партийнім і остаточно послужило москвофілам за вигідний і досить безпечний параван.

Перегляд полїтичний.

Sonn- u. Montags-Ztg. доносить, що антисемітскі проводирі постановили голосувати за проектом реформи виборчої, коли тимчасом анти-семітска праса за то само виступає остро против Молодочехів.

„Нов. Время“ дістало вість після, котрої Корейцї бунтують ся против Японцїв і готові їх кождої хвилї вирізати. Рівночасно збільшає ся симпатия для Росиї і більша часть людности, правительство і урядники бажають дуже протекторату Росиї. Репрезентант Росиї однакож держить ся здалека від обявів тої симпатиї Корейцїв, щоби відтак не посуджено Росию о якісь інтриґи. Бодай чи ся вість не есть тим конем, на котрого случайно наткнув ся циган в дорозї. Що він тому був винен, що кінь з ним відтак пігнав.

З Софії доносять, що там настало велике занепокоєнє з причини підданя екзархату болгарского під власть патріярха екуменьского. Факт, що кн. Фердинанд має просто з Константинополя поїхати до Петербурга, уважають тут за доказ, що князь готов послухати Росию. В такім случаю — кажуть — екзарх болгарский зрезиґнував би.

Новинки.

Львів дня 14 цьвітня 1896.

— Є. В. Цїсар уділив громадї Вишків, в долиньскім повітї, 100 зр. запомоги на внїшнє устроєнє нововибудованої філїяльної церкви.

— Іменованя. П. Мінїстер скарбу іменував начальника цїховничого уряду у Львові Казим. Зайончкого старшим начальником.

— Товариство „Клюб Русинок“ у Львові одержало від комісиї промислу краєвого 300 зр. субвенциї на піддержанє заходів сего товариства в справі людових вишивань.

— Руский театр переїхав вже з Золочева до Тернополя і нинї має розпочати представленя штукою: „Ой не ходи Грицю“; 16-го відограє оперету „Пташник з Тиролю“, 18-го „Гальку“, 19-го комедию „Модний женях“.

— Убийник о. Ардана, Гошовский, як доносить Kurjer Przemyski, попав в цїлковите помраченє ума і находить ся на Кульпаркові. З тої причини має бути представлений до помилуваня.

— В справі еміґрациї пише Gaz. Lwowska: В числї Gazet-и Narodow-ої з дня 3 с. м. була поміщена допись з збаражского повіта о еміґрацийнім руху сїльского населеня з того повіта до Бразилиї. З віродостойного жерела довідуємо ся, що та допись, котра може викликати в краю занепокоєнє — есть цїлком безосновна. За цїлий місяць март с. р. з Любянок висших і низших нїхто не еміґрував до Бразилиї з одиноким вимком Франца Бассарабовича, котрий одержав дня 20 марта паспорт до Америки північної. Цїлковито видумане есть донесене, немов би еміґранти напали на двір в Любянках, забрали вола, зарізали, упекли і з'їли, а не менше видумані й инші мнимі факти подані в згаданій дописи. 69 еміґрантів з Любянок завернула дирекция поліциї зі Львова ще 29 лютого с. р. Повертаючі одержали зараз запомогу на місцї, а населенє приймило їх сердечно та оказує велику готовість нести їм поміч, аби їм улекшити поворот до давного стану.

— Лихварі. В Станїславові засуджено лихваря Лейбу Габера з Богородчан за лихву на 5 місяцїв арешту і 400 зр. кари грошевої. Габер продавав селянам на кредит збіже і числив его о 100 а навіть о 120 проц. більше. До того уживав ще й фальшивої міри. Винищених Габером селян дуже богато, досить сказати, що перед судом зізнавало около 50 пошкодованих.

— Нещастна пригода. Неосторожна їзда львівских візників есть майже щодень причиною якогось сумного випадку. Вчера по полудни їхав Франц Мастика, візник Лейби Фішля улицею Супиньского з гори і не загальмував воза, під котрий підбіг случайно 5-лїтний син крамаря Йосифа Черного. Нещастний хлопець найшов смерть під копитами коний. Увязнений Мастика толкує ся тим, що Лейба Фішель дав ему лихий, розтрясений віз і злу упряжу.

— Найбільша посїлість на сьвітї є в північній части американьскої держави Люізияна і належить спілцї французких кольоністів. Та посїлість довга на 170 кільометрів, а широка на 40 клм. До живого інвентаря належать 40.000 коний і рогатої худоби, не вчисляючи вже овець, безрогів і т. д. На тій посїлости плекають головно кукурудзу, бавовну і цукрову тростину. Там працює 1200 муринів, котрим помагають ріжні машини, н. пр. такі плуги, що за один день переорять 12 гектарів землї. Комунїкация там дуже велика: зелїзниці є на 58 кільометрів, 483 км. каналів, на котрих плавають три малі пароходи. Правда, що оселї дуже розкинені, декотрі аж 5 до 6 клм. віддалені від себе.

— Померли: В Дрогобичи, Віктор Блажовский, нотар, бувший бурмістр, в 62-ім роцї житя; — в Добромили, Мих. Ілюкевич, пенс. ад'юнкт староства, в 75-ім роцї житя; — в Гусятинї, Юл. Блоньский, пенс. ц. к. староста, в 76-ім роцї житя.

Присутним сподобав ся сей доказ і бистроумність їх начальника. Ґезий на то не зважав.

— Ти бо, трібуне, знаєш ще лиш половину історії! — говорив він дальше. — Скоро все будеш знати, признаєш правду за мною. Що я в тим чоловіком зробив, то вже знаєш: я казав его скупати, обтяти ему волосе, убрати, вивести за браму кріпости і пустити. Нинї вернув він назад і дав менї зрозуміти, що хоче, щоби завести его назад до тої келї; я вволив ему его волю. Коли его хотїли відвести від мене, він вирвав ся і припав передомною до землї, та став мене цїлувати по ногах. Знаками дав менї зрозуміти, щоби я ішов за ним. Я пішов. Тайна що-до тих трох вязнів не давала менї спокою. Тепер я рад, що послухав его просьби.

Всї присутні слухали так, що аж дух в собі заперли.

— Коли ми зайшли до тої келї, а той чоловік то зміркував, взяв мене чим скорше за руку і повів до отвору, подібного як той, через котрий ми ему поживу подавали. Я вчера его не добачив. Держав мене все ще за руку, а сам стапув лицем до того отвору і видав з себе такий голос як би яка зьвірина. У відповіди на то почув ся якийсь слабий голос. Я здивував ся і відтягнув его, а сам станув до отвору і закликав до середини: Хто там? — Зразу нїхто не відповідав. Я поспитав ще раз і аж тогди почув, як хтось сказав: „Благословен еси Господи!“ — На моє превелике диво був то голос якоїсь жінки, що то сказала. Я спитав: Хто ти? А она відповіла: „Жінка ізраїльска, котру тут разом з доньскою живцем похоронено! Дай нам скору поміч, бо погинемо! — Я додав їм відваги і ось прибіг сюди, щоби почути твою волю.

Трібун аж схопив ся.

— Твоя правда, Ґезиє! — відповів він.— Аж тепер то виджу. І карта брехала і тота історія з тими трома вязнями була брехня. Були лїпші Римляни як Валерий Ґратус.

— Таки так! — сказав ключник. — Від того вязня міг я лиш тілько довідати ся, що він тим жінкам подавав правильно поживу, котру ми ему давали.

— Ну, то вже й се стало ясно! — відповів трібун і подивив ся на своїх підвластних, рад з того, що має їх на сьвідків. А відтак додав: Пустимо ті жінки на волю. Ходїть всї!

— Треба буде хиба мур розвалити — відозвав ся ключник урадований. — Я знайшов то місце, де були двері, але оно замуроване.

Трібун велів одному з присутних писарів післати кого по робітників і внаряди. Спіши ся! — сказав він, а справоздане ще задержи, бо треба буде его змінити.

Незадовго по тім станули на місци.

Глава двайцять і девята.

„Жінка ізраїльска, котру тут разом з доньскою живцем похоронено. Дай нам скору поміч, бо погинемо!“

Таку відповідь дістав ключник Ґезий в тої келї, котру він на своїй поправленій картї означив числом VI. Читатель, що розважить собі ту відповідь, здогадає ся, хто були ті нещасливі і певно скаже сам до себе: „Прецї раз Бен Гурова мати і сестра! — Так і було.

Вісїм лїт тому назад, того дня, коли їх увязнили, велїв їх Ґратус привести до кріпости Антонїя, щоби їх якось позбути ся. Він вибрав кріпость, бо та була під его безпосереднїм надзором, а келю число VI. длятого, що на нію можна було скорше як на кожду иншу позабути і що она була заражена проказою, бо таких вязнїв треба було не лиш добре замкнути, але й певно хоч поволи їх стратити. В ночи, коли можна було бути певним того, що нїхто не буде видїти, завели їх невільники до тої казнї; двері замуровано, невільників пороздїлювано, порозсилано в далекі сторони і затерто всякий слїд того злочину. Ґратус волїв тим способом позбути ся своїх жертв, бо на случай, коли-б викрило ся его несправедливе поступованє, міг тим оправдати ся, що замкнув їх у вязницю за якусь провину. А щоби они не погинули з голоду, призначив одного вязня, котрому вибрано очи і відрізано язик, щоби подавав їм поживу та воду, і в тій цїли казав его замкнути в тій келї, котра стояла в звязи з келию, в котрій они були замкнені. Сей нещасливий не міг нїяк зрадити, хто там ще есть поза его келию, анї сказати, хто ті женщини замкнув. Ту осторожність піддав по части і Месаля, котрий тим способом порадив і собі і прокураторови, як би забрати на свою власність майно родини Гурів; цїсарскому скарбови не дістало ся з того анї крихти. Послїдним зарядженєм Ґратуса було, що він відправив дотеперішного ключника, не длятого, що той знав о сїй справі — бо він не знав — але длятого, що той знав докладно всї підземні казнї і годї було затаїти перед ним, що там сидять замкнені якісь люди. Хитрий прокуратор велїв відтак зробити инші пляни вязниць, на котрих келю число VI. вже випущено, і ті карти віддав новому ключникови. Та і приказ не заходити до келї довершили дїла; на келю і нещасливих в нїй вязнів всї забули.

Щоби з'уявити собі положенє матери і доньки через тих вісїм лїт, треба собі пригадати давне їх житє; в тій то цїли дали ми в семій главі нашого оповіданя обширний опис палати родини Гурів і тої сцени в лїтнїм дімку на криші. Спокійне, приятне і щасливе житє

Господарство, промисл і торговля.

Добрі ради.

Місце на обірник. Хто хоче зробити собі місце на обірник, повинен зважати на слідуючі річи: 1) Місце на обірник повинно бути близько стайні, щоби звідтам було легко гній викидати. Оно повинно бути в тіни, отже найлїпше від північної сторони. Для більшої тіни і холоду добре єсть, коли там суть ще якісь дерева. — 2) На обірник треба викопати долївку, але не глубшу, як на метер. Звичайно вистане пів метра. Обірник в такій долївцї не повинен лежати висше як на півтора метра, отже ще на метер висше берегів долївки. — 3) Долївку на обірник треба робити подовгасту а довші боки можна ще підмурувати на пів метра висше попад землю. — 4) Дно долївки повинно від обох вузших боків спадати до середини. Дно долївки не повинно перепускати воду, а як то зробити, мусить вже придумати собі кождий господар. Звичайно можна зробити в той спосіб, що оно висипує ся рінками або глиною і добре убиває ся довбнями. — 5) Величину долївки робить ся після того, кілько єсть коров і після плодозміну. При упорядкованім плодозмінї не потребує обірник довше лежати, як 75 днів. При висоті півтора метра обірника на купі рахує ся 4 шестистінних метрів (метр високо, широко і довго) на одну корову, півтретя шестистінного метра на теля, півтретя на коня і пів на одну безрогу. — 6) Помпу до гноївки треба уставити при тім боцї що від стайнї і по середині.

Динї і гарбузи важна річ в господарстві, але у нас, хоч в декотрих сторонах і богато гарбузів та динь садять, мало на то зважають і не обходять ся з ними так як потреба. А динї і гарбузи мають велике значінє для чоловіка, так і для худоби. Динї і гарбузи служать як звістно і людем за поживу. Гарбуз з пшоном і молоком дає дуже добру і легку страву; гарбуз домішують також до тїста, з котрого печуть хлїб; із зернят гарбуза вибивають також смачний олїй. Єсть кілька родів гарбузів і богато відмін. Динї служать за поживу людем; простими гарбузами годують знов безроги. Динї і гарбузи потребують ситного, але пухкого грунту і значного тепла, а при тім і досить вогкости. Гарбузи садить ся для того або аж під конець цьвітня або в перших днях мая. В огородах добре єсть садити ранні гарбузи, котрі можуть служити за поживу. Того рода гарбузи уживає ся ще заким доспіють і коли шкірка на них ще зелена або чорнява а на білих родах мягка. На Угорщинї роблять з тих гарбузів смачну страву в сей спосіб: Молоді гарбузи обирає ся з лупини подібно як огірки, вичищує ся із зернят, а відтак шаткує ся дрібонько як капусту і насолює ся. Опісля робить ся ясну запрашку, додає ся до неї трохи покраяної цибулї, а з пошаткованого гарбуза витискає ся воду і дає ся єго до тої запрашки, підливає ся юшкою з мяса та додає ся дві ложки оцту і варить ся, мішаючи добре, щоби гарбуз не припалив ся. Скоро гарбуз уварить ся, додає ся ще після смаку трохи оцту, квасної сметани і кропу та заварює і страва готова. — Щоби мати молоді гарбузи того рода через цїле лїто, треба з кінцем мая або в перших днях червня садити нові.

Лїшаї у телят можна вигубити в той спосіб: Насамперед треба уважати на то, щоби телята чисто стояли. Відтак треба що дня промити телятам то місце, де лїшай кинув ся, водою з милом і витерти на сухо, а наконець помастити лїшай карболевою оливою, котру робить ся в той спосіб, що на 1 часть (на вагу) карболевої кислоти дає ся 10 частий ріпакового олїю, або також мішаниною з 1 части карболевої кислоти і 20 частий води. — Лїшай у телят бере ся з того, що на шкіру насїдає на ній рід малесеньких грибків, котрі відтак на ній ростуть і точать єї. Чищенем телят щїткою і даванем сухої підстїлки без порох можна охоронити телята від лїшаїв. Коли-ж лїшай на котрих кипе ся, то треба зараз недужі від здорових відлучити.

Учіть дїтий виразно і поправно говорити! У нас навіть інтелїґентні родичі мало на то зважають, щоби їх дїти виразно і поправно говорили, а се прецї річ так важна. На що опісля дитина має мучити ся в школї і завдавати муки учителеви? Длятого вже до маленьких дїтий, скоро лиш беруть ся говорити, треба говорити виразно кожде слово, а не перекручувати єго длятого, щоби пестити ся з дитиною. Дитина, розуміє ся, перекрутить сзово по свому, але на то она й дитина; старші повинні завсїгди говорити до дитини виразно і неперекрученими словами. Дитина вивчить ся тогди борше говорити і ум єї буде лїпше розвивати ся. Від часу до часу треба дитинї вимавляти деякі слова, з разу короткі, а відтак і довші, виразно і складами, а деякі слова і поодинокими звуками, особливо такими, котрі трудні до вимови. Від того научить ся дитина лїпше говорити, а в школї борше читати. Так само треба уважати, щоби старші дїти говорили поправно і добирали слів книжної мови. Коли дитина каже н. пр. „цюлюю" — поправте єї зараз і скажіть, що треба говорити „цїлую"; коли каже „пане", научіть єї, що треба говорити „пане" і т. д.

Учіть дїтий сьміливости! Сьміливість чоловікови в житю дуже потрібна, а несьміливі люди найчастїйше бідують; нема в них анї відваги до чогось сьміло взяти ся, анї сьміло до когось заговорити, або сьміло о своє упімнути ся. Привичаюйте длятого дїтий вже з маленьку до сьміливости: говоріть до них голосно і остро та кажіть їм так само говорити; кажіть їм сьміло і просто в очи дивити ся, просто держати ся і голову до гори підносити. Нехай дитина нїколи не ходить згорблена і, як то кажуть „похнюплена". Заставляйте дїтий сьміло і остро та рівним кроком ступати, а при тім і рахуйте їм кроки; нехай ходять на: раз! два! — то придасть ся їм опісля у войску і наберуть сьмілости. Звakжайте також на то, щоби дїти приступали до чужих осіб сьміло, а не втїкали від них.

Плями з молока і кави на вовняних і шовкових материях можна вибрати в той спосіб, що заплямлене місце намастить ся чистою ґліцериною, а відтак випере ся лїтною водою і випрасує ся з лївого боку. Ґліцерина розпускає в собі товщ з молока і гарбовину з кави, а не шкодить і найделїкатнїйшій красцї.

Очистити шиби захляпані вапном або олїйною фарбою можна в той спосіб, що насампеpед змочує ся їх міцним оцтом або сольною кислотою, а відтак умиває ся чистою водою. Шиби станyть тогди так чисті як нові.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Відень 14 цьвітня. Wien. Abendpost витаючи приїзд нїмецкого цїсаря каже, що ся гостина покаже знову цїлому сьвітови, що трідержавний союз стоїть кріпко і непохитно для добра народів цїлої Европи.

Загреб 14 цьвітня. В селї Велика Солина упав вчера метеор на хату одного селянина, а хата від него займила ся і згоріла.

Венеция 14 цьвітня. Цїсар нїмецкий виїхав вчера до Відня, а король італїяньский з родиною вернув до Риму.

Берлин 14 цьвітня. Бюро Вольфа доносить з автентичного жерела, що канцлер нїмецкий не конферував в Парижи з нїякими особами полїтичними.

тогди, а жите тепер в темній казни кріпости Антонія — яка то величезна ріжниця!

Келя число VI. була така як єї Ґезий на карті представив. Одним маленьким отвором в мурі з надворку доходив сьвіжий воздух а в день і слабе сьвітло, ледви таке, що хоч трошки можна було видїти серед темноти.

А тепер, читателю, не налякай ся! Пригадай собі того нещасливого в келї число V., котрого в так лютий спосіб зроблено калїкою; нехай то приготовить тебе на слідуючі страшні річи! — Обі женщини знаходять ся близько отвору в мурі. Одна сидить, друга ніби лежить оперши ся о тамту. Під ними гола земля, холодна скала. Слабоньке сьвітло ледви що їх осьвітляє, а треба ще й то додати, що они не мають на собі нїякої одежі, анї нїчим не вкриті. Але видимо, що любов їх сполучає, бо одна обняла другу. — Богатство минає, розкоші щезають, але правдива любов остає ся: Бог єсть любовію.

Там, де они обі знаходять ся, скалиста земля зовсїм вигладжена; хто-ж то може угадати, кілько то часу они тут перебули за тих вісїм лїт і тим слабоньким сьвітлом оживляли свою надію на освободженє? — Коли то сьвітло появило ся, то они знали, що то ранок; коли щезало, то заповідало темноту, казало їм, що на землю спускає ся ніч. Тою шпаркою — мов би то була величезна брама — вязали ся они в дусї з сьвітом, ходили гадками по нїм та шукали, розпитували — одна з них за сином, друга за братом. Шукали єго по морю і в островах моря, нинї в сїм, завтра в другім містї, а він всюди задержував ся лиш коротко, бо як они єго, так певно шукав і він їх. Кілько то разів стрічали ся їх гадки в тім безконечнім шуканю! Як люба та мила була їм сьвідомість: доки він жиє, ми ще не забуті, доки він на нас памятає, єсть ще надія.

Але коли ми ві страхом від них відвертаємо ся, хоч маємо для них пошановок, пригадуючи собі то, чим они були, приходимо до пізнаня, що в них настала велика зміна, котру не можна пояснити собі анї часом, анї тим місцем, де они були замкнені. Мати була красна женщина, донька миленька дитина. Тепер і сама любов того би не признала. У обох було волосє страшенно довге; покривало їх грубими пачосами якоїсь дивно білої барви; мимо волї бере нас від них відраза — чи то хороблива барва з причини браку сьвітла і недостатку воздуха? Може они і голодні, та хочесь їм і пити, бо відколи їх слугу, окалїченого вязня, пущено на волю, отже від вчера, не дістали анї їсти анї пити.

Тирза оперши ся на матїр стогне з болю.

— Успокій ся Тирзо! Прийдуть. Бог добрий! Ми нїколи не забували на него і все молили ся до него, коли там в сьвятини давали знак до молитви. Ще день як видиш по сьвітлї; сонце ще на полудни і не дальше як сема година. Незадовго хтось прийде. Віруймо, Бог добрий.

Так говорила матїр. Слова розради не позістали без успіху, хоч Тирза вже й не дитина, бо до тих тринайцять лїт, які мала, коли ми єї послїдний раз видїли, прибуло ще вісїм.

— Буду, мамо, кріпити ся духом! — відповіла она. — Та й ти так само страдаєш, як і я. Буду жити для тебе і для мого братчика. Але менї в ротї висхло і губи палить. Мене заєдно мучить та гадка, де він обертає ся і чи ще колись нас відшукає.

(Дальше буде).

Рух поїздів зелїзничих

ажний від 1 мая 1895, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·	4·55	10·25	6·45	—
Підволочиск	—	1·56	5·46	—	9·50	10·20	—
Підвол. з Підзам.	—	2·10	6·	—	10·14	10·44	—
Черновець	6·15	—	—	10·30	2·40	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	10·35	—	—	—
Стрия	—	—	—	5·25	9·33	—	7·38
Скольового і Стрия	—	—	—	—	—	3·00	—
Белзця				9·15	7·10		

Приходять з

Кракова	1·22	5·10	8·40	7·00	9·06	9·00	—
Підволочиск	2·25	10·00	—	8·25	5·00	—	—
Підвол. з Підзам.	2·13	9·44	—	8·12	4·33	—	—
Черновець	9·50	—	—	1·32	7·37	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	6·17	—	—	—
Стрия	—	—	—	12·05	8·10	1·42	—
Скольового і Стрия	—	—	—	9·16	—	—	—
Белзця				8·00	4·40		

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.